

MUUTUSTEST LOODUSHOIU KORRALDAMISEL EESTIS

Udo Timm

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST ENNE LOODUSKAITSESEADUST (KUNI 1935)

- Pühad paigad
- Maamärgid nii maal kui merel orienteerumiseks
- Suured rändrahnud, põlispuud ja muud tähelepanuväärsed loodusesemed
- Lindude kaitse vaigastel
- Loodushoid erinevate õigusaktide alusel (Vaika saared 1923, Harilaid 1924, Kastre-Peravalla (Järvselja) 1924, jugapuu kaitseala Hiiumaal (Tahkuna) 1925, Linnulaht 1927, Pähklisaar Narvas 1934 ja Abruka salumets 1934.
- Korraldajad
 - Kogukond
 - Valitsejad
 - Eesti Looduseuurijate Selts
 - Maaomanikud
 - Metsaülemad ja metsavahid

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST (1935 – 1940)

- Korraldajad:
 - 1935 - 1938
 - Looduskaitse Nõukogu (ministeeriumide, Riigiparkide valitsuse ja Tartu Ülikooli esindajad)
 - Looduskaitse inspektor
 - Kohapealsed abilised - usaldusmehed
 - 1938 -1940
 - Sotsiaalministeerium ja Loodushoiu- ja turismi instituut
 - Maakondlikud komiteed riigi parkide ja iluaedade korrashoidmiseks ja kodukaunistuse edendamiseks
 - Looduskaitse usaldustegelased (594; kooliõpetajad, metsaülemad ja -vahid, arstid jne)

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST (1945 – 1962)

- 1947 moodustati 8 jahikeelupiirkonda
- 1950 Puhtu botaanilis-zooloogiline keeluala
- 1954 Matsalu ornitoloogiline ja jahiteaduslik õppe-katsemajand
- 1955 TA looduskaitsekomisjon
- 1957 ENSV looduskaitseseadus, mille alusel loodi:
 - Looduskaitse alad (4) ja alatised keelualad (26) ning Looduskaitse Valitsus
- Kaitse korraldajad:
 - Looduskaitse Valitsus
 - 4 mehitatud kaitseala töötajad (Matsalu, Vaika, Viidumäe ja Nigula)
 - Ühiskondlikud looduskaitse usaldusmehed (1100)
 - TA Looduskaitsekomisjon
 - LUS looduskaitsesektsioon

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST (1962 – 1990)

- Kaitse korraldajad:
 - Looduskaitse Valitsus
 - Metsamajandid
 - 10 mehitatud kaitseala töötajad
 - Looduskaitse inspektorid
 - Rajoonide täitevkomiteed
 - Ühiskondlikud looduskaitse inspektorid
 - TA Looduskaitsekomisjon
 - Eesti Looduseuurijate Selts ja Eesti looduskaitse Selts
 - 1988 -1991 Riiklik Looduskaitse Inspeksioon

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST (1990 – 2005)

- 1994 Kaitstavate loodusobjektide seadus
- Kaitse korraldajad:
 - Keskkonnaministeerium
 - 16 kaitseala administratsiooni töötajad
 - 1990-2000 Maavalitsuste keskkonna osakonnad
 - Kuni 1991 Riiklik looduskaitse inspeksioon
 - 1991-1996 inspeksioon on KeM-i osakond
 - Alates 1997 Keskkonnainspeksioon
 - 2000-2005 Keskkonnaministeeriumi maakondlikud keskkonnateenistused
 - Kohalikud omavalitsused alates 1994
 - Vabaihendused

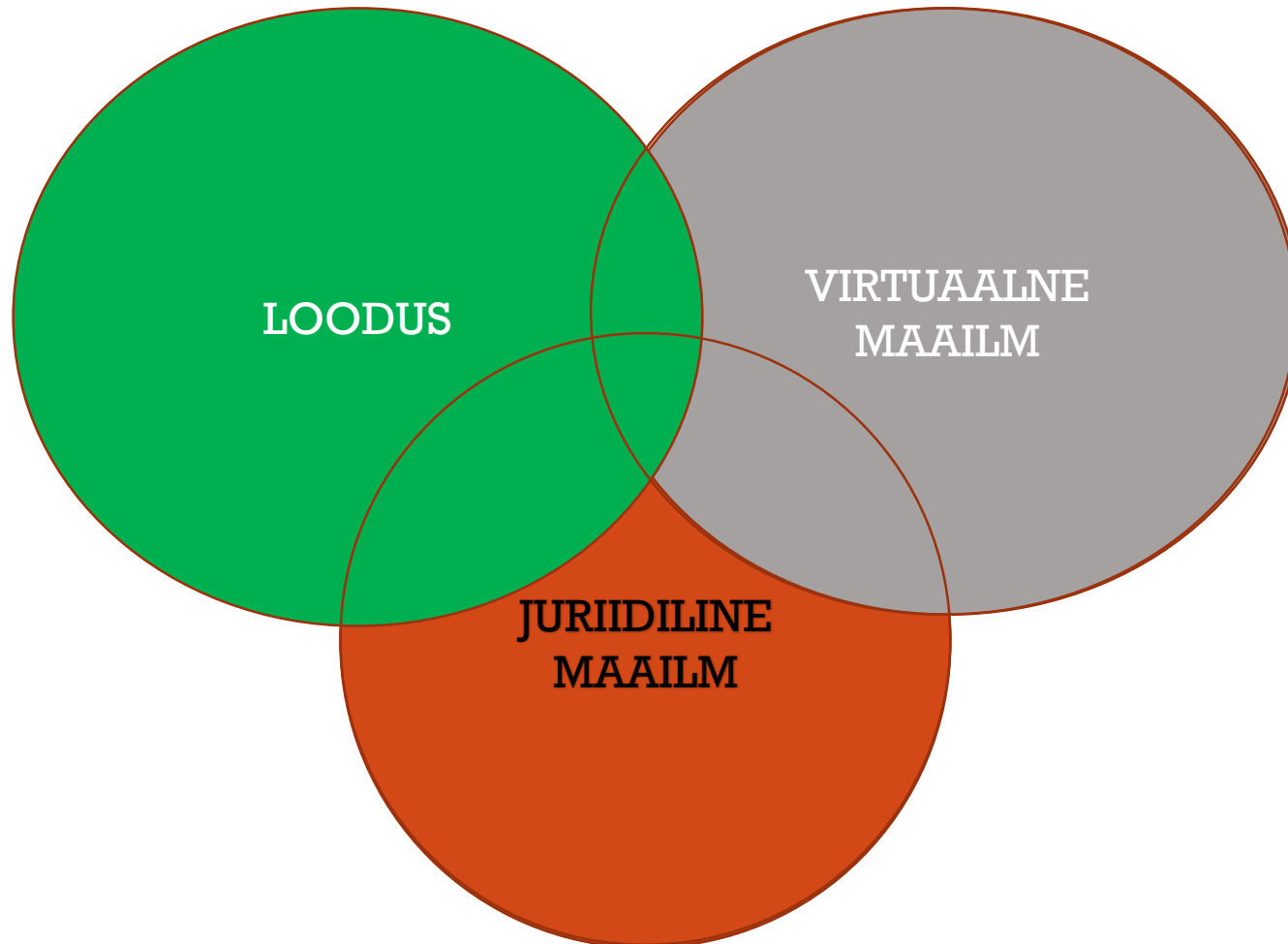

LOODUSHOIU KORRALDAMISEST (2006 – 2019)

- Kaitse korraldajad:
 - Keskkonnaministeerium
 - 2006 – 2009 Riiklik Looduskaitsekeskus
 - 2009 - Keskkonnaamet
 - Kohalikud omavalitsused
 - Keskkonnainspektsioon
 - Vabäühendused

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- kolm maailma

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- Vahetu suhtlemise (kodanikuga rääkimise) vähenemine
- Teabe vähenemine kohapealsetest oludest

METSAÜLEMAD JA -VAHID

	1937	1948	1966	1973	1982	1987	1998
Metskonnad	102	153	190	208	211	213	105
Vahtkonnad	1439	1337	1645	1848	1963	1955	1084

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- Vahetu suhtlemise (kodanikuga rääkimise) vähenemine
 - Valdav suhtlusvorm e-kiri/kiri
 - Tähtis vorm aga mitte sisu
- Vastused sageli:
 - õigusaktide väljavõtted inimkeelsete tõlgeteta
 - juhtumi grupi põhised stamp vormid, mis ei arvesta konkreetse juhtumi eripäradedega

Põhjused: Suured piirkonnad, palju erinevaid objekte, kaadri voolavus, praktiliste kogemuste vähesus, kitsas probleemi käsitus

Edasine suundumus vastuseid hakkab genereerima robot, mis võimaldab ametnike arvu veel vähendada.

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- Õigusloome
 - Õigusakti üldisem norm luuakse üksikjuhtumi pealt, mis teises olukorras ei toimi, hägustub või kaob suurem pilt
 - kardetakse ametnike suva, mis piirab kaalutusotsuste paindlikkust
 - Õigusaktide tekstid on nii keerulised, et nendest arusaamiseks on vaja juristide abi, samas ei hooma jurist alati ökoloogilist sisu
 - Õigusaktide koostamisel lähtutakse aina rohkem virtuaalsest maailmast ja vähem loodusest

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- Loodushoiutööde kaugenemine kohalikest elanikest (tööde tellimine hanke korras), võitjad enamasti mitte kohalikud
- Loodushoiutööde projektipõhisus mitte pidevus.
 - Projekt lõppes – lõppevad ka kohustused ja edasine toimimine
- Kujunemas on uus äritegevuse suund, looduskaitse sildi all. Töö sisuline pool pole teostajale tähtis, küll aga vorm ja kasum
- Mitmed suurprojektid on pikaajalise kaasneva negatiivse keskkonnamõjuga

SUUNDUMUSED LOODUSHOIU KORRALDAMISES

- Riikliku looduskaitse maine ja usalduse langus
- Kohalike omavalitsuste osatähtsuse tõus
- Maaomanike eraviisilise loodushoiu arenemine

